

ZE ŽIVOTA VAKCÍN

SKUTEČNOST VERSUS MÝTY

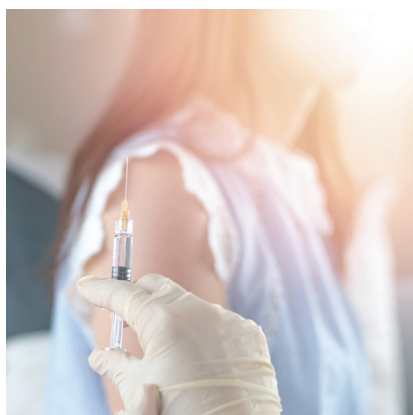
(nejen) o vakcíně proti covid-19

Výzkum vakcín proti covid-19 a očkování jsou v posledních týdnech a měsících terčem intenzivní dezinformační kampaně. Dozvídáme se celou řadu nepravd a hoaxů, pravdivé informace jsou zavádějícím způsobem „ohýbány“, kontextuálně upravovány a míchány s polopravdami.

Přestože se úřady státní správy, neziskové organizace i mnohá média snaží dezinformace odhalovat, je velmi složité se v situaci orientovat. Proto vám přinášíme odborné, ověřené informace, jejichž pomocí uvádíme na pravou míru nejčastější mýty, které se vztahují k očkování obecně i k aktuálně vyvíjeným vakcínám proti covid-19. Přikládáme i odkazy na další zdroje, jež vám mohou pomoci se v situaci zorientovat.

OBEČNĚ O OČKOVÁNÍ

FUNGUJE KOLEKTIVNÍ IMUNITA?

Příkladem může být pokles proočkovanosti dětí proti spalničkám, příušnicím a zarděnkám ve Velké Británii v letech 2003–2004 a související nárůst případů spalniček.¹ Světová zdravotnická organizace (*World Health Organization, WHO*) doporučuje proočkovanost ve výši alespoň 95 %, ve sledovaném období ale dosahovala ve Velké Británii pouze 80 %.² Během 2–3 let se tak opět začaly množit případy spalniček. Jen v roce 2006 bylo nahlášeno nejen 773 případů onemocnění, ale také 1 úmrtí dítěte. Jednalo se o první úmrtí na spalničky v UK za 14 let.³ V roce 2012 bylo detekováno 2016 případů spalniček.⁴ Situace vygradovala v květnu roku 2013, kdy ve Walesu propukla spalničková epidemie⁵, kterou zažehnilo až masové očkování.⁶ Příčinou byla nízká proočkovanost, tj. slabá kolektivní imunita. A důvod poklesu proočkovanosti? Prozaický: podvržená studie⁷ o souvislosti mezi očkováním a autismem. Studie byla po vyšetřování britskou lékařskou komorou (General Medical Council) označena za podvrh.

CHCETE VĚDĚT VÍCE?

OVĚŘOVÁNÍ PRAVDIVOSTI TVRZENÍ: NEZBYTNÁ VÝBAVA DNEŠNÍCH DNÍ

Ověřování pravdivosti tvrzení, tzv. fact-checking, je nedílnou součástí našeho online života. Fact-checkingu se věnují některá lokální i celosvětová média a nezisková uskupení. Každý uživatel internetu jej může provádět i sám. Pečlivě si ověřujte zdroje informací, se kterými se setkáváte a obraťte se pouze na důvěryhodná média a odborníky.

SNÍŽILO ZAVEDENÍ VAKCINACE VÝSKYT INFEKČNÍCH ONEMOCNĚNÍ?

Účinky vakcín lze pozorovat nejlépe v praxi. V ČR můžeme vidět zásadní snížení výskytu až vymizení onemocnění, proti kterým se očkuje, např. dětské obrny, záškrtu, tetanu, invazivních Hib infekcí a dalších. Příkladem mohou být právě neštovice, jež jsou dnes považovány za vymýcené především díky očkování a úsilí Světové zdravotnické organizace.⁸ O vymýcení závažného onemocnění, které během 20. století zapříčinilo 300–500 milionů úmrtí na celém světě, se zasadili i přední čeští epidemiologové zastoupení například prof. MUDr. Karlem Raškou.

STAČÍ K POTLAČENÍ INFEKČNÍCH NEMOCÍ DODRŽOVÁNÍ HYGIENICKÝCH NÁVYKŮ?

Na snížení výskytu nemocí má vliv mnoho různých faktorů, včetně úrovně hygieny. Klíčovou roli však jednoznačně hraje očkování. Podívejme se například na dětskou obrnu. Je dokázáno, že bezprostředně po zahájení vakcinace se frekvence výskytu dětské obrny v mnoha rozvinutých zemích výrazně snížila. V roce 1961 se tehdejší Československo stalo díky očkování dětí dokonce první zemí na světě, kde byla obrna vymýcena na národní úrovni. Jiným příkladem může být výše zmíněné vymýcení neštovic.

KONKRÉTNĚ O VAKCÍNĚ PROTI COVID-19

OVLIVNÍ ZRYCHLENÍ VÝZKUMU VAKCÍN PROTI COVID-19 JEJICH KVALITU, BEZPEČNOST A ÚČINNOST?

Vývoj vakcín proti covid-19 probíhá akcelerovaně, urychlují se ale pouze administrativní kroky, což se netýká opatření k posouzení bezpečnosti. Zrychlení je možné díky zkušenostem s vakcínami proti SARS, MERS, Ebole a dalším onemocněním a zařazení dostatečného množství účastníků do klinického hodnocení. Někdy dochází ke slučování fází studií a k rychlejší realizaci placebem nebo komparátorem kontrolovaných fází, aby se umožnilo dřívější sledování účinnosti a bezpečnosti při dodržení maximální bezpečnosti vyplývající z mezinárodně platných pravidel Správné klinické praxe (Good Clinical Practice, GCP).⁹

Rozhodnutí o registraci budoucích vakcín bude podloženo všemi potřebnými údaji (jako v případech kterýchkoliv jiných nových vakcín), aby byla zajištěna bezpečnost, kvalita a účinnost očkovací látky. Samotné registraci vakcíny bude standardně předcházet posouzení nezávislými regulačními autoritami. V USA se jedná o Úřad pro kontrolu léků a potravin (Food and Drug Administration, FDA), v Evropě o Evropskou agenturu pro léčivé přípravky (European Medicines Agency, EMA). Pouze vakcíny, které prokáží bezpečnost, kvalitu a účinnost budou registrovány a uvedeny na trh.

CHCETE VĚDĚT VÍCE?

DOBROVOLNÉ? POVINNÉ? JAKÉ BUDE OČKOVÁNÍ NA COVID-19?

Očkování proti covid-19 by z pohledu AIFP mělo být nepovinné a hrazené. S ohledem na dosažení kolektivní imunity jako jediné cesty vedoucí k ukončení pandemie doporučujeme, aby se očkovat nechali všichni, kteří mohou, a tím pomohli ochránit lidi, kteří se např. ze zdravotních důvodů nemohou nechat očkovat.

BUDE K VYMIZENÍ VIRU COVID-19 STAČIT PROMOŘENÍ POPULACE?

Odborníci se shodují, že k zastavení šíření viru covid-19 je potřeba dosáhnout 60–70% imunizace společnosti.¹⁰ Samovolné promoření není akceptovatelné, neboť by hrozilo velké množství obětí a pravděpodobně také kolaps zdravotního systému. Jedinou cestou k návratu k normálnímu životu a opětovnému nastartování koronavirem ochromené ekonomiky je dosažení kolektivní imunity prostřednictvím očkování.

BUDOU VAKCÍNY FUNGOVAT U VŠECH VĚKOVÝCH SKUPIN?

Klinického hodnocení budoucích očkovacích látek proti covid-19 se účastní desítky tisíc dobrovolníků. Když se podíváme jen na společnosti sdružené v AIFP, jejichž některé koronavirové vakcíny jsou ve třetí neboli poslední předregistrační fázi, plánuje se zařadit 154 tisíc dobrovolníků z celého světa. **Hodnocení se obvykle účastní lidé různého věku z různých světadílů, aby byla ověřena účinnost a bezpečnost vakcín na co nejrozmanitějším vzorku.**¹¹

ALE

Jako u většiny vakcín bude nutné provést klinické studie, jejichž cílem bude ověřit účinnost covid-19 vakcín u dětí a těhotných žen.¹² Studie probíhají odděleně a většinou až v případě, kdy jsou vakcíny schváleny pro použití nezávislými úřady (viz výše).

KDE ZJISTÍM DALŠÍ INFORMACE?

Asociace inovativního farmaceutického průmyslu: www.aifp.cz

Avenier: www.ockovacentrum.cz

Česká vakcinologická společnost ČLS JEP: www.vakcinace.eu

Evropská agentura pro léčivé přípravky (EMA):

www.ema.europa.eu/en/human-regulatory/overview/public-health-threats/coronavirus-disease-covid-19

Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí: www.ecdc.europa.eu/en

Manipulátoři.cz: www.manipulatori.cz

Ministerstvo zdravotnictví ČR: <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19>

Reuters Fact Checking Team: www.reuters.com/fact-check/about

Sdružení praktických lékařů ČR: www.splcr.cz

Státní ústav pro kontrolu léčiv: www.sukl.cz

Státní zdravotní ústav: www.szu.cz

Světová zdravotnická organizace: www.who.int

The Lancet: www.thelancet.com/coronavirus

The New English Journal of Medicine: www.nejm.org

Brožura Mýty o očkování: www.aifp.cz/cs/brozury/

¹ Obdobná situace se odehrává také v České republice.

² Government Statistical Service. NHS Immunisation Statistics, England: 2004–05. Health and Social Care Information Centre, 2005.

³ <http://atlas.ecdc.europa.eu/public/index.aspx?Dataset>

⁴ <http://www.nhs.uk/conditions/measles/Pages/Introduction.aspx>

⁵ <http://www.dailymail.co.uk/health/article-12258/UK-faces-measles-epidemic.html>

⁶ <http://www.bbc.co.uk/news/uk-wales-23168519>

⁷ <http://www.npr.org/blogs/health/2011/01/06/132703314/study-linking-childhood-vaccine-and-autism-was-fraudulent>

⁸ Více informací k eradikačnímu programu WHO lze nalézt zde: <http://www.who.int/topics/smallpox/en/>

⁹ Více o GCP viz <https://www.ema.europa.eu/en/human-regulatory/research-development/compliance/good-clinical-practice>

¹⁰ <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/media-resources/science-in-5/episode-1>

¹¹ <https://www.coronaviruspreventionnetwork.org/what-to-expect-volunteer/>

¹² <https://www.nature.com/articles/s41390-020-1067-3>